

הרב שלמה גורן זצ"ל

מייסד הרבנות הצבאית בצה"ל והרב הראשי לישראל. תרע"ח-תשנ"ה

החודש נעסוק בדמותו של הרב גורן זצ"ל, מגדולי הגאונים בדורות האחרונים ומקים הרבנות הצבאית בצה"ל.

דפי הלימוד מתחלקים לב' חלקים:

- קורות חייו ומורשתו
- שאלות עליו

ציוני דרך בחייו:

כ"א שבט תרע"ח (1918) - נולד בעיר זמברוב שבפולין.
תרפ"ה (1925) - עלה על משפחתו לארץ ישראל
תרצ" - למד בישיבת חברון הגדולה שהוא בן 12.
תרצ"ה - הוסמך לרבנות וחיבר ספרי הלכה בגיל 17.
תרצ"ו (1936) - הצטרף לארגון ההגנה (לפני שהוקם צה"ל)
תש"ח - הקים בצה"ל את הרבנות הצבאית.
תשכ"א - זכה בפרס ישראל על חיבורו על התלמוד הירושלמי
תשכ"ז - במלחמת ששת הימים היה בין הראשונים שבאו לכותל שנכבש
ותקע בשופר.
תשכ"ח - מונה לרב הראשי לתל אביב.
תש"ל - מונה לרב הראשי לישראל.
כ"ד חשוון תשנ"ה (1994) - נפטר.

א) עלייתו לארץ ישראל ולימודיו

הרב גורן עלה עם משפחתו בתרפ"ה. בהיותו בן 7 שנים, נשלח ללמוד בתלמוד תורה "עץ חיים" בירושלים. כבר שם, כולם ראו את כשרונותיו וגאונותו.
בגיל 12 - עבר לישיבה גבוהה - ישיבת חברון. הוא היה הצעיר ביותר בתלמידי הישיבה.
בגיל 17 - הוסמך לרבנות, וחיבר את ספרו הראשון על הרמב"ם.
הרב גורן, התגלה כגאון עצום שלומד עשרות דפי גמרא בזמן קצר וסיים את הש"ס הרבה פעמים.
בנוסף לבקיאותו העצומה בתלמוד הבבלי, הוא עסק כל חייו גם בתלמוד הירושלמי - התלמוד שחובר בארץ ישראל וגם בו היה גאון ובקיא עצום.

מסופר, שמרן הרב קוק שהכירו כנער צעיר, התפעל ממנו מאוד, ואמר עליו, שהוא עתיד להיות גדול בישראל!
הרב גורן, נשא לאישה את הרבנית צפיה, ביתו של "הנזיר הירושלמי", תלמידו הגאון של מרן הרב קוק זצ"ל. (הנזיר הירושלמי- התנהג כנזיר לפי התורה ושמר על דיני הנזירות).

(ב) תקופת שירותו הצבאי

בגיל 18, הצטרף הרב גורן לארגון "ההגנה", שנלחם בערבים עוד לפני קום המדינה, ועזר לפעולות רבות באזור ירושלים.
כשקמה המדינה, והוקם צה"ל, בשנת תש"ח (1948), הקים הרב גורן את הרבנות "הצבאית" והיה הרב הראשון לצה"ל, לאחר כ-2000 שנות גלות. הרב גורן חיבר הרבה מאוד הלכות לצה"ל וחידש הלכות בענינים הקשורים לצבא כמו איך משתמשים במכשירי קשר בשבת? האם נושאים נשק בשבת, ולמי זה מותר? אילו דברים מותר לעשות בצוללות מטוסים וטנקים בשבת? מתי עושים מלאכות בשינוי ומתי לא? איך שומרים על קדושת המחנה? ועוד מאות מצבים שהרב היה צריך לפסוק בהם, ואף אחד לא עסק בהם במשך כ-2000 שנות גלות.
הרב גורן, חיבר את סידור הנוסח האחיד שכולל גם את נוסח ספרד, וגם את נוסח אשכנז.
במלחמת ששת הימים- בה כבש צה"ל את העיר העתיקה, ואת יוש"ע, היה הרב גורן מהראשונים שהגיעו לכותל המערבי, ולמערת המכפלה. הוא תקע בשופר ובירך ברכת "שהחיינו" בשם ומלכותו.
הרב הורה לחיילים כיצד להתנהג "בהר הבית" ופסק שמותר לחיילים לשהות בו מדין "כיבוש" (לאדם רגיל, אסור לעלות להרבה אזורים בהר הבית).
הרב גורן, ערך מדידות מדויקות בהר הבית, בעזרת חיל ההנדסה וקבע, היכן קודש הקודשים, והיכן העזרות וכו'.
את כל ההלכות והמדידות כתב בספרו "הר הבית".

(ג) תקיפותו ואומץ ליבו

בנוסף לגאונותו בתורה, היה הרב גורן אמיץ לב, וקבע שכל חייל שמקבל פקודה בניגוד לתורה- חייב לסרב. הרב גורן הכריח מפקדים בכירים לאפשר לחיילים לעשות הכל לפי ההלכה ולפעמים סילק מפקדים מהצבא בגלל שהכריחו חיילים לאכול בצום או שלא אפשרו לחיילים להתפלל.
בתקופתו- טבעה הצוללת "דקר" ונעלמו כל אנשי הצוות שעליה. הרב גורן פסק אחרי בירורים רבים שהצוללת בטוח טבעה, והאנשים שעליה מתו, ולכן הנשים הנשואות שנשארו בל בעלים- מותרות להינשא שנית.
למרות, שרבים חרדיים התנגדו לפסקי ההלכה שלו, הוא לא וויתר ועמד על שלו בכל מחיר וקיים את הפסוק "לא תגורו".

(ד) תקופת היותו רב ראשי

בשנת 1968 נבחר הרב גורן לרב הראשי לת"א לאחר שחרורו מצה"ל. לאחר שנתיים, נבחר לרב האשכנזי לישראל ביחד עם הרב עובדיה יוסף שליט"א. בתפקידו זה ענה על שאלות בהלכה מכל העולם, וגם כאן, תמיד היו פסקי הלכה שלו מקוריים. הרב גורן ערך הרבה חופות והשיא הרבה מאוד זוגות- הרבה פעמים רצו לשלם לו כסף עבור עריכת החופה ותמיד הוא סירב. הוא ראה בכך חלק מעבודת הרבנות, ולא אחת קרה שאנשים עשירים ביקשו ממנו לחתן את ילדיהם ונתנו לו אחר כך הרבה מאוד כסף והוא סירב לקבל.

(ה) מאבקו נגד הנסיגה

הרב גורן אהב מאוד את הארץ והיה נגד נסיגות. הוא פסק שיש חיוב מסירות נפש למען ארץ ישראל ושחובה לסרב פקודה שנוגדת את מצוות יישוב הארץ.

(ו) ספריו

הרב גורן חיבר הרבה מאוד ספרים: "משיב מלחמה"- על הלכות צבא ומלחמה. "הר הבית"- על המקדש. ספרים על התלמוד הירושלמי, תורת המועדים ותורת השבת, ועוד הרבה ספרי הלכה.

(ז) פטירתו

הרב גורן נפטר בפרשת חיי שרה תשנ"ה וקבור בהר הזיתים. יהי זכרו ברוך.